

Folkehelse- og oppvekstbarometer for kommunen 2023

I tabellene vises [folkehelsebarometret](#) og [oppvekstbarometeret](#) for 2023 som FHI lager hvert år. Under har vi kommentert de mest aktuelle parameterne.

I oversiktene nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Gran
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	18,4	18,2	20,4	prosent	
	2 Andel over 80 år	5,5	5,7	4,4	prosent	
	3 Andel 80 år+, framskrevet til 2040	10	10	8,2	prosent	
	4 Personer som bor alene, 45 år +	26,5	27,6	26,3	prosent	
	5 Befolkningsvekst	0,16	0,18	0,63	prosent	
Oppvekst og levekår	6 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	75	76	81	prosent	
	7 Vedvarende lav inntekt, 0-17 år	13	13	12	prosent	
	8 Inntektsulikhet, P90/P10	2,6	2,6	2,8	-	
	9 Barn av enslige forsørgere	15,4	16,0	14,7	prosent	
	10 Unge som står utenfor, 15-29 år	10,1	9,9	9,5	prosent (a,k)	
	11 Leier bolig, 45 år +	15,2	13,8	12,2	prosent	
	12 Bor trangt, 0-17 år	13	14	18	prosent	
	13 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	19	23	23	prosent (k)	
	14 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	26	25	24	prosent (k)	
	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	78	78	79	prosent (k)	
	16 Høy tilfredshet med livet, Ungd. 2021	51	52	49	prosent (a,k)	
Miljø, skader og ulykker	17 Drikkevann, hygienisk og stabilt	97,5	71,9	90,7	prosent	
	18 Luftkvalitet, finkornet svervestøv	3,6	3,9	4,8	µg/m³	
	19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2021	85	87	85	prosent (a,k)	
	20 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2021	60	59	60	prosent (a,k)	
	21 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2021	67	68	68	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med treffsteder, Ungd. 2021	39	49	46	prosent (a,k)	
	23 Ensomhet, Ungdata 2021	23	23	25	prosent (a,k)	
Helserelatert atferd	24 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	33	28	27	prosent (k)	
	25 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2021	59	50	49	prosent (a,k)	
	26 Røyking, kvinner	5,4	4,7	2,8	prosent (a)	
Helsestatus	27 Forventet levealder, menn	78,8	79,5	80,1	år	
	28 Forventet levealder, kvinner	83,2	83,3	83,9	år	
	29 Utd.forskjeller i forventet levealder	6,4	5,4	5,1	år	
	30 Psykiske sympt./lidelser, 0-74 år	183	174	160	per 1000 (a,k)	
	31 Overvekt og fedme, 17 år	27	26	22	prosent (k)	
	32 Hjerte- og karsykdom	15,0	16,5	17,2	per 1000 (a,k)	
	33 Antibiotikabruk, resepter	277	254	262	per 1000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	98,0	97,3	97,3	prosent	

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Kommentarer til barometrene (tallene i parentes refererer til folkehelsebarometeret)

Befolkning:

- Andelen barn, 0–17 år, er signifikant lavere enn landet som helhet (1).
- Andelen over 80 år og 80+ (framskrevet til 2040) er signifikant høyere enn landet som helhet (2./3.).

Oppvekst og levekår:

- Signifikante forskjeller:
 - I aldersgruppen 30–39 år er det signifikant færre som har fullført videregående skole eller høyere utdanning, sammenlignet med landet som helhet (6.).
 - Andelen i aldersgruppen 45 år og eldre som leier bolig, er signifikant høyere enn i landet som helhet. (11.)
 - Det er en signifikant høyere prosentandel av barn i familier som mottar sosialhjelp i kommunen, sammenlignet med landet som helhet. Barn av sosialhjelpsmottakere antas å være en potensielt utsatt gruppe.
 - Det er en signifikant høyere prosentandel av barn med barnevernstiltak i kommunen, sammenlignet med landet som helhet.
- Dårligere enn de ti beste kommunene i landet:
 - Andelen elever bosatt i kommunen som gjennomfører videregående opplæring er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet, men er betraktelig lavere enn de ti beste kommunene i landet (15.).
 - Andelen ungdomsskoleelever (som angir 8–10 på en skala fra 0–10, der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige) som oppgir at de har høy tilfredshet med livet, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet, men er betraktelig lavere enn de ti beste kommunene i landet (16.).

Barnehage og skole

- Signifikante forskjeller
 - Bemanning i barnehage. Her er ikke barnehager som har fått innvilget dispensasjon fra kravene om utdanning og bemanning inkludert, og framstillingen gir et feilaktig bilde.

Miljø, skader og ulykker/ Fritid og nærmiljø

- Signifikante forskjeller:
 - Andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med treffsteder (svært bra eller nokså bra tilbud), (Ungdata 2021), er signifikant lavere sammenlignet med landet som helhet (.).
- Dårligere enn de ti beste kommunene i landet:
 - Andelen ungdomsskoleelever som opplever at nærområdet er trygt på kveldstid, som er med i fritidsorganisasjon nå, som er svært eller litt fornøyd med lokalmiljøet, (Ungdata 2021), er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet, men ligger betraktelig lavere enn de ti beste kommunene i landet ([19./20./21.](#)).
 - Andelen ungdomsskoleelever som er ganske mye eller veldig mye plaget med ensomhet, (Ungdata 2021), er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet, men har betraktelig høyere andel som opplever seg ensomme enn de ti beste kommunene i landet ([23.](#)).

Helserelatert atferd

- Signifikante forskjeller:
 - Andelen 17-åringer som trener sjeldnere enn ukentlig (2021–2022, oppgitt ved nettbasert sesjon 1), er signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet ([24.](#)).
 - Andelen ungdomsskoleelever som har over fire timer skjermtid (daglig utenom skolen), er signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet ([25.](#)).
 - Andelen fødende kvinner som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet (oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger, 2017–2021), er signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet ([26.](#)).

Helsetilstand

- Signifikante forskjeller:
 - Menn har signifikant lavere forventet levealder sammenliknet med landet som helhet (2007–2021, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet) ([27.](#)).
 - Utdannings-forskjeller i forventet levealder, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning (2007–2021), er signifikant forskjellig sammenliknet med landet som helhet ([29.](#)).
 - Psykiske symptomer / lidelser blant brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (0–74 år) er signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet (2018–2020) ([30.](#)).
 - Andelen 17-åringer med overvekt og fedme (KMI som tilsvarer over 25 kg/m² basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1 i perioden 2019–2022) er signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet ([31.](#)).

- Antibiotikabruk (resepter / utleveringer av antibiotika eksklusiv metenamin på resept) i aldersgruppen 0–79 år var i 2021 signifikant høyere sammenliknet med landet som helhet ([33](#).)
- Dårligere enn de ti beste kommunene i landet:
 - Kvinner har ikke signifikant lavere levealder sammenliknet med landet som helhet (2007-2021, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet), men ligger betraktelig lavere enn de ti beste kommunene i landet ([28](#)).

FHI lager en egen oppvekstprofil som sier litt mer om barn og unges oppvekstvilkår enn folkehelseprofilen. Ungdataundersøkelsen som danner grunnlaget for store deler av oppvekstprofilen gjennomføres 2024. Sist undersøkelse var i 2021. I undersøkelsen i 2021 og i FHI sin oppvekstprofil fra 2023 påpeker FHI at man på landsbasis under pandemien har sett

- en forbigående økning av psykisk plager hos barn og unge
- mindre deltakelse i organisert fysisk aktivitet, men ikke reduksjon i total mengde fysisk aktivitet på fritiden
- økt skjermtid utenom skoletid
- uendrede skoleferdigheter
- uendret økonomisk situasjon for barnefamilier

Så snart Ungdataundersøkelsen for Gran kommune foreligger for 2024, vil vi gjennomgå dataene og kommentere disse nærmere. Nedenfor ses oversikten for 2023, men noe av dataene fra 2021.

Tema	Indikator (Klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Gran
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	18,4	18,2	20,4	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv. foreldre	16,0	15,5	19,8	prosent	
Levekår	3 Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	13	13	12	prosent	
	4 Barn i familier som mottar sosialhjelp	7,2	7,3	5,7	prosent	
	5 Bor trangt, 0-17 år	13	14	18	prosent	
	6 Barn av enslige forsørgere	15,4	16,0	14,7	prosent	
	7 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	4,9	4,7	3,9	prosent	
	8 Unge som står utenfor, 15-24 år	7,7	7,6	7,4	prosent (a,k)	
Barnehage og skole	9 Bemanning i barnehage, opplyst	41	92	92	prosent	
	10 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	19	23	23	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	26	25	24	prosent (k)	
	12 Trives på skolen, 7. trinn	88	86	86	prosent (k)	
	13 Mobbes på skolen, 7. trinn	5,1	7,2	7	prosent (k)	
	14 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	43,1	43,0	43,3	poeng (k)	
Fritid og nærmiljø	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	78	78	79	prosent (k)	
	16 Fornøyd med lokalmiljøet, 2021	67	68	68	prosent (a,k)	
	17 Fornøyd med treffsteder, 2021	39	49	46	prosent (a,k)	
	18 Med i fritidsorganisasjon, 2021	60	59	60	prosent (a,k)	
	19 Ensomhet, 2021	23	23	25	prosent (a,k)	
	20 Regelbrudd, Ungd. 2021	9	7,6	8,6	prosent (a,k)	
Helse og helseatferd	21 Skjermtid over 4 timer, 2021	59	50	49	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med helsa, 2021	71	69	68	prosent (a,k)	
	23 Høy tilfredshet med livet, Ungd. 2021	51	52	49	prosent (a,k)	
	24 Psykiske plager, 2021	16	15	17	prosent (a,k)	
	25 Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	182	168	166	per 1000 (a,k)	
	26 Søvnproblemer, 2021	30	28	31	prosent (a,k)	
	27 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	33	28	27	prosent (k)	
	28 Overvekt og fedme, 17 år	27	26	22	prosent (k)	
	29 Reseptfrie smertest. ukentlig, 2021	19	17	16	prosent (a,k)	
	30 Alkohol, har vært beruset, 2021	19	14	13	prosent (a,k)	

2702291351-0103231313-3448